

Proč i dnes učit antické dějiny?

Doc. PhDr. Jana Keparťová, CSc., PhDr. Jan Zdichynec. Ph.D.

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Z minulosti je známo, že se evropská a severoamerická společnost opakovaně vracela k antice v dobách, kdy byly ohroženy dosažené mravní hodnoty. V dobách nejistoty jsme se obraceli k ctnostem vytvořeným systémem starověkého Řecka a starověkého Říma.

Dnes se všeobecně uznává, že našemu hodnotovému žebříčku schází některé příčky a hrozí tedy jakýsi pád do neznáma. Můžeme je obnovit? Nechceme se vracet k drilování dat a jmen, ale vybírat z antiky to, co je stále živé a následování hodné. Rozumět tomu, s čím se setkáváme v každodenním životě, bránit se vlivům povrchnosti. Znalost těch výdobytků antické civilizace, které ovlivnily pozdější dějinná období – počínaje raným středověkem a konče žhavým dneškem – je důležitá v mnohých oblastech nejen politického, nýbrž hlavně kulturního života – pro pochopení výtvarného umění, práva, literatury, divadla, internacionalismů atd. Také antické mýty a báje mají edukační a formativní náboj a jsou velice vhodným materiálem především pro 6. ročník ZŠ. Ať chceme nebo nechceme, antika nás obklopuje a pomáhá nám rovněž v historickém a logickém myšlení.

- WHITLING, Frederick. *Memory, history and the classical tradition. European Review of History*. Revue européenne d'histoire, Volume 16, 2009 - Issue 2.
- GRAFTON, Anthony; MOST, Glen W.; SETTIS, Salvatore. *The Classical Tradition*. Harvard University Press, 2010.
- MARTIROSOVA TORLONE, Zara; LACOURSE MUNTEANU, Dana; DUTSCH, Dorota (ed.). *A handbook to classical reception in eastern and Central Europe*. Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons Inc., 2017.

Jak si byli vědomi již humanisté, a ještě více potom historikové a další badatelé společenských věd 19. a 20. století (za všechny zmiňme Christopera Dawsona), evropská kultura stojí a stála na pilířích židovské a antické kultury, které se prolínají v civilizačním přínosu křesťanství. Obeznamení s ním je nezbytné pro učitele prvního i druhého stupně. Znalost základních pojmů křesťanského náboženství, jeho vztahů k judaismu či „pohanské“ antice nebo islámu nemá pochopitelně nic společného s nějakou indoktrinací. Bez pochopení např. sakrálního prostoru nebo základní představě o Bibli nám totiž uniká často zásadní rozměr kulturního dědictví a naše chápání dějin (zejména doby předmoderní) se redukuje. To samozřejmě souvisí i s atmosférou zejména současné české společnosti, jež se často (bez hlubšího pochopení) vymezuje jako ateistická.

- DAWSON, Christopher. *Zrození Evropy. Úvod do dějin evropské jednoty* (přeložil Miroslav Kratochvíl). Praha, Vyšehrad, 1994
- DAWSON, Christopher. *Porozumět Evropě* (přeložil Miroslav Kratochvíl). Praha: Zvon, 1995
- PUTNA, Martin C. *Řecké nebe nad námi aneb antický košík: studie k druhému životu antiky v evropské kultuře*. Praha: Academia, 2006